

Tradución e literatura galega (I)*

MOISÉS BARCIA

Rinoceronte Editora / Pulp Books

Tentarei nas seguintes liñas presentar o que supón para Rinoceronte Editora o ámbito da tradución á lingua galega e como se insire nel. O primeiro trazo que desexaría salientar é o feito de que, a diferenza doutras editoriais, nós unicamente importamos, isto é, facemos unicamente tradución ao galego co desexo expreso de cubrir ámbitos lingüísticos nada ou escasamente atendidos. Hai sete anos cando se fundou Rinoceronte –tempos previos á crise– falábase algo así como dun ano espectacular para a edición ao galego dentro, claro está, das sempre modestas cifras en que nos manexamos. Daquela é certo que había unha aposta visible por ofrecer obras traducidas ao galego a partir do inglés, francés ou italiano, mais na nosa opinión era unha mágoa que habendo outros países pertencentes tamén á Unión Europea, caso de Finlandia ou Hungría por exemplo, cada vez máis preto nunca se fixeran traducións desde as súas respectivas linguas. De aí que en moitos casos Rinoceronte publicara a primeira tradución ao galego desde o islandés, finlandés ou o húngaro por citar tres exemplos. A idea consistía e consiste, pois, en proporlle ao lectorado galego unha ollada a novos textos, autores e xéneros e facelo desde a lingua galega.

Tal proposta comportaba a dificultade intrínseca de atopar profesionais da tradución desas linguas. É certo que é fácil atopar alumnado Erasmus deses países entre nós ou á inversa (alumnado galego neses países), mais unha cousa é ter uns coñecementos máis ou menos amplos dun idioma e outra ben distinta afrontar a tradución dunha novela coa calidade e sensibilidade literaria precisas. Por tanto, en moitos casos houbo

* Nota do editor: Texto elaborado con base na gravación da mesa redonda e que conta co visto e prace do relator.

que realizar un importante traballo de procura e exploración de xente que polos motivos que foren dispuxese dos coñecementos necesarios, o cal non está exento de dificultades ou peculiaridades. Por exemplo, o proxecto do primeiro libro que publicamos, *A casa das belas adormentadas*, logo de obtermos os dereitos sobre ela, estivo arrombado durante meses até que máis que atopar alguén que o traducise, foi Mona Imai, a primeira tradutora do xaponés ao galego, quen nos atopou a nós.

Por tanto, a vontade de Rinoceronte Editora tal e como dicimos na nosa páxina web é verter ao galego a mellor literatura do mundo (sábase ver o xogo de palabras que tal afirmación agocha). Ora ben, Rinoceronte é a primeira, mais non é a única iniciativa en que está presente a tradución e o par lingüístico galego-outra lingua. Logo da experiencia da colección Inversa, cuxo funcionamento non foi todo o bo que desexáramos, potenciamos a idea coa creación do selo Pulp Books (www.pulpbooks.es) consistente en traducir obras xa publicadas en galego en distintas editoriais e que obtiveron o recoñecemento do público e/ou da crítica.

É certo que se traduce algo de literatura galega contemporánea, fundamentalmente ao castelán, mais é sempre por iniciativa dos editores foráneos, de modo que nos parecía interesante propor unha especie de canon da literatura galega moderna cara a outros ámbitos lingüísticos e culturais. Xogamos, ademais, coa literatura de consumo, rápida ou lixeira, por así dicir, e rachar dalgún xeito con esa imaxe de literatura galega como unha literatura saudosa ou moi vinculada á imaxe de Rosalía. Alén do castelán, algúns títulos saíran a outras linguas caso do catalán, o italiano, o xaponés ou o alemán. Serán obras que xa saíron no seu momento en castelán, polo que cabe apuntar a este respecto que levamos observando que ao tentar colocar autores galegos noutros dominios lingüísticos o feito de non haber tradución ao castelán provoca certa desconfianza.

Así pois, a cerna do noso traballo son as traducións desde ou cara á lingua galega. Neste segundo caso comentarei brevemente que traballamos con anticipos, mesmo antes de saber cales van ser as vendas, o cal constitúe un xeito de implicar o editor galego na promoción da obra. A maiores abóase o traballo de tradución para o cal sempre é posible poder optar a axudas a tradución (tanto galegas como de organismos estranxeiros) e, finalmente, cabe apuntar que unha vez feito todos estes pasos e co libro xa impreso, atopámonos co hándicap que supón a imposibilidade de non termos o autor en Galicia para contar coa súa presenza na presentación da obra, nin tan sequera amizades ou persoas do seu contorno que fagan bo ese contacto humano que ás veces é tan importante na promoción e venda dun libro.

Para o caso de Pulp Books en ocasións acontece algo semellante, mais tense dado o caso de haber xente que pense que somos un selo subsidiario de Xerais, por mor da esmagadora presenza de autores desta editorial, ou hai quen nos di que estamos a facer o labor promocional a outros selos, circunstancia que en absoluto nos importa. Vemos como algo positivo que se poidan establecer retroalimentacións e asemade xerar un beneficio mutuo. O que nos interesa en última instancia é a promoción da literatura do país, da súa lingua e da imaxe que destas se teña fóra de Galicia. Velaí a nosa aposta como empresa cultural galega.